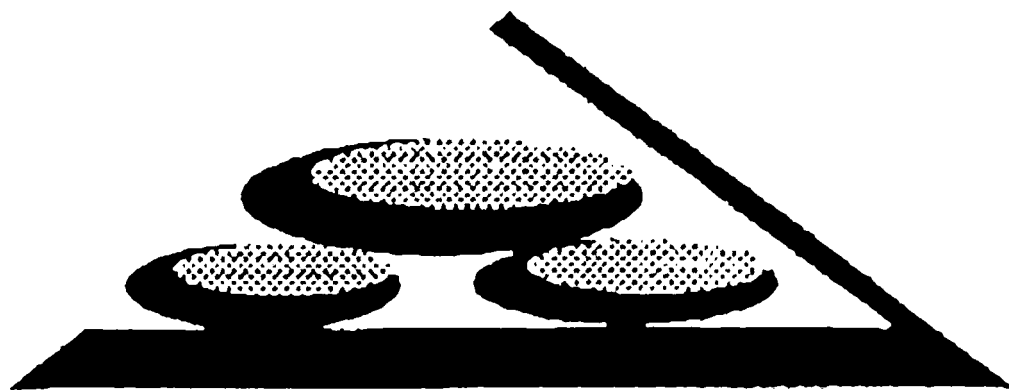
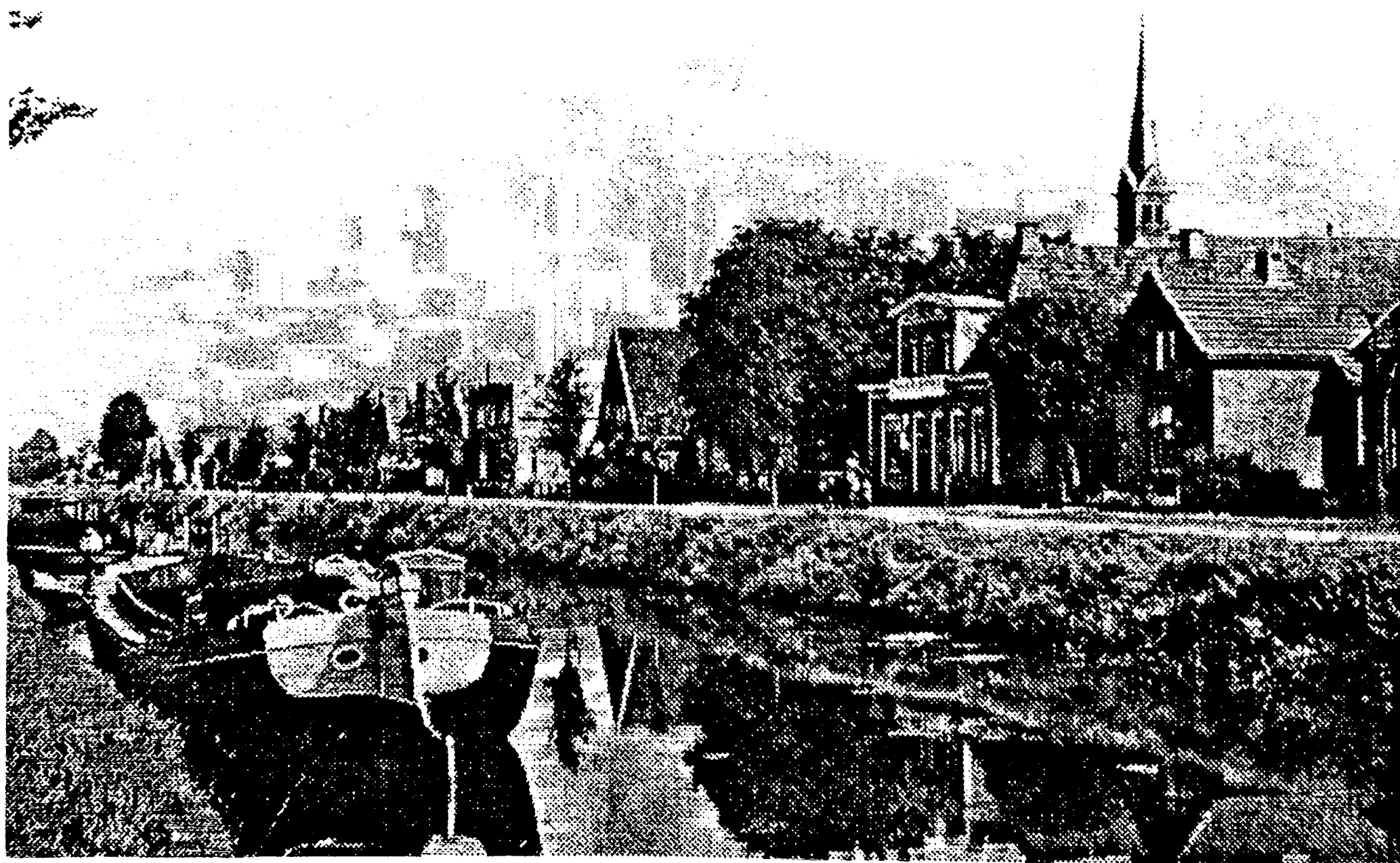

Kroniek van de Historische Vereniging Zuid-oost Drenthe

**6^e jaargang, nummer 2
Juni 1997**

Inhoud:

Van het bestuur	3
Monumenten selectie project gemeente Emmen	5
Wat nu?	14
Mededelingen	15
Boeken	15

Bestuur:

Historische Vereniging Zuid-oost Drenthe

P.M. Kraan,	voorzitter	De Hietbrink 46,	7824 XT Emmen	(0591) 62 23 02
H. de Jong,	secretaris	Kapelstraat 59,	7811 HC Emmen	(0591) 64 46 50
G. de Leeuw,	penningmeester	Woerd 71,	7824 RB Emmen	(0591) 62 07 28
W. Visscher		Zijtak OZ. 7,	7833 AC Nieuw-Amsterdam	(0591) 55 17 41
Chr. van Wieren		Zetveld 15,	7848 CX Schoonoord	(0591) 38 18 53

Secretariaat:

H. de Jong,	Kapelstraat 59,	7811 HC Emmen	(0591) 64 46 50
-------------	-----------------	---------------	-----------------

Kopij:

Historische Vereniging Zuid-oost Drenthe, De Woerd 71, 7824 RB Emmen

Bankrelatie:

Rabo-bank Emmen

rek.nr. 10.44.68.815, giro van de bank 81 62 67

Van het bestuur.

Ter afsluiting van het eerste gedeelte van het jaar 1997 ontvangt u deze Kroniek van uw Historische Vereniging.

Dat er historie wordt geschreven valt alom te zien in Zuidoost Drenthe. Ten eerste viel in april het besluit om de provincie Drenthe opnieuw her in te delen. Voor onze vereniging wil dat zeggen, dat ook de omgeving van Schoonebeek duidelijker in beeld komt, evenals het gebied Veenoord.

We hebben twee feesten met een sterk historische achtergrond. Allereerst de 125-jarige verjaardag van Nieuw-Weerdinge, waar vooral dhr. B. Barenkamp een belangrijke rol heeft gespeeld bij de opzet van de fototentoonstelling. Daarnaast is er het 100-jarig bestaan van Nieuw-Dordrecht, alwaar ook een bijzondere tentoonstelling met betrekking tot Plaatselijk Belang de moeite waard mag worden genoemd, waarbij zeker de naam van dhr. J. Brands moet worden genoemd. Een ander bijzonder historisch "steekspel" wordt opgevoerd te Veenoord waar het gaat om het pand Van Gogh. Spannend hoe het zal aflopen in september.

Het bestuur heeft een vervangster gevonden voor het penningmeesterschap. Dhr. T. Bakker wordt opgevolgd door mevr. G. de Leeuw. Met ingang van juni 1997 neemt zij de financiën onder haar hoede. Wij wensen haar succes en willen ook langs deze weg nogmaals dhr. Bakker dank zeggen voor zijn verrichte werkzaamheden.

Met het hoofdartikel duiken we met deze Kroniek in de wereld van de 'nieuwe' monumenten in de gemeente Emmen. Deze bijdrage wordt geleverd door Ger de Leeuw, die zich voor de gemeente Emmen heeft bezig gehouden met de inventarisatie en nadere uitwerking van dit plan, waarvan het eindresultaat pas later dit jaar zal worden gepresenteerd. Namens het bestuur wens ik u een aangename zomer en veel leesplezier.

P.M. Kraan.

MONUMENTEN SELECTIE PROJECT GEMEENTE EMMEN

Ger de Leeuw

1. inleiding

Op 28 januari 1992 heeft de toenmalige minister van WVC met het doen verschijnen van de nota Selectie en Registratie Jongere Stedebouw en Bouwkunst, de start ingeluid van het Monumenten Selectie Project (MSP). De bedoeling van het MSP was om uit de verzamelde gegevens van het Monumenten Inventarisatie Project (MIP), die objecten te selecteren, die in het kader van de Monumentenwet van rijksweg bescherming zouden verdienen. Het gaat dan om panden, complexen - en eventueel om dorpsgezichten uit de periode 1850-1940. Een MSP-team, bestaande uit medewerkers van de Provincie Drenthe en de desbetreffende gemeenten heeft vervolgens de noodzakelijke informatie verzameld. Van de 97 door de Provinciale Monumentencommissie van Drenthe geselecteerde panden in Oost Drenthe liggen er 29 in onze gemeente, geselecteerd uit de oorspronkelijke (MIP-)lijst van 190 panden.

Bij de samenstelling van deze MSP-lijst is vooral gekeken naar de

- * cultuurhistorische waarden
- * stedebouwkundige waarden
- * architectonische waarden
- * gaafheid en herkenbaarheid
- * zeldzaamheid.

Juist voor ons, als leden van de historische vereniging, is het interessant om deze lijst eens wat nader te bekijken. Bovendien is ondergetekende zeer benieuwd wat wij eigenlijk van de selectie vinden.

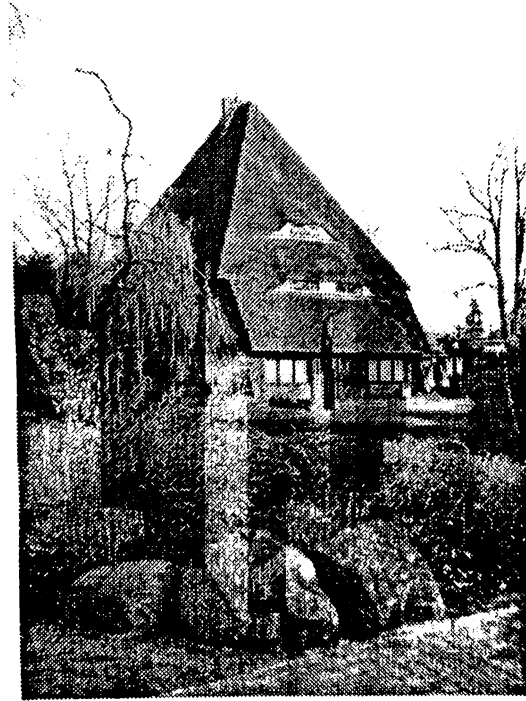
2. de geselecteerde panden

1. Hoofdstraat 24, 7811 EP Emmen.

Eigenaar: Noorder Dierenpark B.V., Emmen

Villa "t Hosperhuis" is in 1934 als woning gebouwd voor de arts J. R. Hospers, naar ontwerp van J. van Ess uit Emmen of Kruger uit Ter Apel. Ons medelid Jans Brands schrijft in **Emmen in oude ansichten**, dat dokter Hospers 'omstreeks 1936 hier een nieuwe woning bouwde', en wel op de plaats waar eertijds dokter Schonfeld zijn praktijk uitoefende. Het ontwerp is functionalistisch van opzet wat een kubistische ordening van gevelbeelden tot gevolg heeft. De gevels hebben door verspringingen in het gevelvlak, loggia's, balkons en erkers een grote plasticiteit. Het verticale element in de voorgevel met rond gemetselde voorzijde fungeert als spil van het ontwerp, waaraan alle vormen opgehangen zijn. De betonconstructie is bij gevelopeningen in het zicht gebracht. Bij de bouw zijn holle betonvloeren toegepast van de Cornic betonfabriek te Waddinxveen. De villa fungeert nu als kantoor van het Noorder Dierenpark. De indeling van het interieur is grotendeels bewaard gebleven. Evenals het merendeel van de originele stalen ramen. De gevels zijn geschilderd. De villa is karakteristiek voor het verdichtingspatroon met villa-achtige bebouwing, beeldbepalend gelegen aan de Hoofdstraat.

2. Hoofdstraat 26, 7811 EP Emmen.
Eigenaar: Noorder Dierenpark B.V.,
Emmen

Landhuis gebouwd circa 1935, in opdracht van R. Zegering Hadders uit Emmen, naar ontwerp van ir. D. Jansen en B. Bos, architecten te Utrecht. Het traditionalistische ontwerp vertoont invloed van de Haagse School. Nu fungeert het landhuis, dat onderdeel uitmaakt van het Noorder Dierenpark, als kantoor en kadoshop, waarvoor het interieur gewijzigd is. De bescherming betreft het hoofdvolume en de geveldetailering.

3. Boslaan 3, 7811 GJ Emmen
Eigenaar: Gemeente Emmen

Schoolgebouw uit 1917. Gebouwd als Rijks Landbouw Winterschool. Thans in gebruik als Open Leer Centrum, waarvoor het interieur van de lokalen is gemoderniseerd, met o.a. een verlaagd plafond. De bescherming betreft het exterieur van de school, de hoofdingeling en het trappenhuis met glas-in-lood ramen. In de sluitsteen boven de entree bevindt zich het jaartal van de bouw. Boven de portiek is een gevelsteen met het opschrift "R.L.V. school".

4. Kapelstraat 28, 7811 HC Emmen
Eigenaar: N.H. Evangelisatie Vereniging,
Emmen.

De N.H. kerk is in 1923 gebouwd in opdracht van het bestuur der N.H. Evangelisatie te Emmen, naar ontwerp van Jan en Theo Stuivinga uit Zeist, in traditionalistische stijl. Met name de vensters en deuren zijn in neo-Hollandse renaissance stijl. In 1951 is de kerk vergroot door de architectencombinatie Stuivinga & v.d. Horst uit Zeist/Emmen. Hierbij zijn een narthex (portaal) en een extra travee aangebouwd. Het interieur verkeert nog geheel in originele staat. De zaalkerk bestaat uit zeven traveeën met aangebouwde consistoriekamer en toren in de oksel. Rechts van de entree aan de zuidzijde bevindt zich een gevelsteen met "Jan en Theo Stuivinga, architecten". In deze gevel bevindt zich ook een steen met het opschrift "gebouwd in 1923". De vierkante toren kraagt uit, net onder de nokrand van de kerk. Onder de uitkraging zijn overhoeks waterspuwers aangebracht.

5. Julianastraat 27, 7811 JT Emmen
Eigenaar: Gemeente Emmen

Het pand (synagoge) is gebouwd in 1878, in opdracht van het bestuur der Nederlands

Israelitische Gemeente te Emmen. In 1909 is een vierde travee aan het gebouw toegevoegd, waarin een balkon is aangebracht. De negenruits vensters zijn van gietijzer. Op de top een noksteen met obelisk. Het is de enige synagoge in Drenthe waarvan het interieur nog geheel in oorspronkelijke staat aanwezig is. Het betreft hier een houten tongewelf met trekstangen. Enkele markante onderdelen uit dit interieur: tegen de oostwand een ark met thorarollen, in een portaal met halfzuilen waaraan het voorhangsel is bevestigd. In het midden de houten biema met lezenaar. Aan de westzijde aan balkon op gietijzeren composiete kolommen, met de door gaaswerk afgezonderde vrouwengalerij. Tegen de zijmuren houten banken. Aan de wanden twee marmeren gedenkplaten uit de Tweede Wereldoorlog. De synagoge is van cultuurhistorisch -, architectuurhistorisch en stedenbouwkundig belang.

6. Oude Zuidbargerstraat 6, 7812 AV Emmen Eigenaar: H. C. de Jonge, Emmen

Woonhuis annex winkel, gebouwd in 1920, in opdracht van rijwielhandelaar M. de Jong, naar ontwerp van H. Scholten uit Noordbarge. Het pand heeft de hoofdvorm van een kleine boerderij. Aan de achterzijde is een nieuwe houten schuur aangebouwd. De forse dakkapellen zijn van recente datum. Aanbouw en dakkapellen zijn voor bescherming van onderge-

schikt belang. De bescherming betreft het hoofdvolume zonder aanbouw en de oorspronkelijke detaillering van de gevels.

7. Dorpsstraat 21, 7814 PR Emmen (Weerdinge) Eigendom: H. Elling, Emmen Nw G. Koster-Elling, Zuidwolde

Boerderij van het hallehuistype (langgevelig), van rond 1860 met dubbel woonhuis. In 1956 is de dubbele woning verbeterd. Behoort tot een ensemble van boerderijen. De westgevel is opnieuw opgemetseld en van drie nieuwe kozijnen voorzien.

8. Dorpsstraat 23, 7814 PS Emmen (Weerdinge) Eigendom: mw J. W. Joling, Emmen en dhr J. W. Joling, Emmen

Complex, bestaande uit boerenerf met boerderij, schuur, wagenloods en bakhuisje. Het complex is beeldbepalend in de kern van Weerdinge, met hoogstammige boomgaard en leilindes, daterend van rond 1870. De zijgevel van de boerderij is in 1975 gewijzigd, in opdracht van R. Snijders, door architect H. W. Vos, architect te Weerdinge. De boerderij is van het hallehuistype (langdeel), opgetrokken in baksteen met rieten kap. De schuur is eveneens beeldbepalend op het boerenerf in de kern van het dorp en is gebouwd ca. 1870. Deze houten schuur heeft een rieten schilddak, deels met metselwerk afgezet, met aan de boerderijzijde verschillende houten inritten en staldeuren. De open wagenloods bestaat uit houten portalen onder een asymmetrisch zadeldak met windveren en gedekt met pannen. Het bakhuisje, onderdeel van het complex, is van baksteen, onder een met pannen gedekt zadeldak.

**9. Dorpsstraat 29, 7814 PS Emmen
(Weerdinge) Eigenaar: H. Siebring,
Weerdinge**

Complex, bestaande uit boerderij met boerderij en schuur. Het complex is beeldbepalend in de kern van Weerdinge, niet ver van ensemble van boerderijen gelegen. Gebouwen dateren van rond 1870. Erfaanleg met keien. De boerderij is van het halletype (langdeel), met rieten dak en twee schoorstenen met afdekplaten op de nok. De boerderij met dubbel woonhuis is van rond 1870. De bescherming betreft het hoofdvolume en de oorspronkelijke detaillering van de gevels. De houten schuur met rieten schilddak, met aanbouwen onder lessenaardaken, met houten wanden op gemetselde plint en rieten vlechtwerk onder de dakrand, dateert uit omstreeks 1870.

**10. Westennesscherstraat 50, 7814 TA
Emmen Eigenaar: F. W. Kalverla, Emmen**

Boerderij gebouwd in 1915, in opdracht van J. Horring, getekend door J. Daanje(?) uit Emmen. Opvallend is de bijzonder rijke detaillering van met name het woongedeelte van de boerderij. Het is een boerderij neigend naar het landherentype, opgetrokken in baksteen. De boerderij is beeldbepalend gelegen aan de Brink. De indeling van het interieur van het woongedeelte is gehandhaafd; het bedrijfs gedeelte is in 1991 gewijzigd tot kantoor, waarbij de baander is dichtgezet met een glaspui.

**11. Molenkamp 12, 7822 EH Emmen
Eigenaar: P. E. Pronk, Emmen**

Villa "Eikenhorst" is gebouwd in 1934, in opdracht van J. M. Blokhuis naar ontwerp in traditionalistische Haagse school trant van L. Daan Jansen en C. Bos, architecten te Utrecht. Typierend zijn een zorgvuldige materiaalkeuze en detaillering in een eenvoudig maar expressief vormgegeven bouwvolume. De villa is gelegen tegen de bosrand. Van de sterk vergelijkbare overige bebouwing is Eikenhorst het fraaiste exemplaar in ligging, architectuur en gaafheid.

**12. Schoolstraat 5, 7825 TG Emmen
Eigenaar: N.H. Kerk, Emmen**

Nederlands Hervormde bakstenen kruiskerk uit 1856, neigend naar waterstaatsstijl. Oudere romaanse toren van circa 1200 (mon.no.: 14958) ten dele ontmanteld, in 1856 verlaagd en deels nieuw opgemetseld en in 1972-1976 voorzien van een nieuwe spits. Torenvoot van behakte zwerfkeien. De kerk biedt onderdak aan een beschermenswaardig orgel uit 1872 van orgelbouwer Roelof Meijer. Door de goede akoestiek, mede ontstaan door een modernisering van de kerk in 1964-1965, draagt het interieur van de kerk in belangrijke mate bij aan de monumentwaardigheid van het orgel. De ombouw van het orgel is, evenals de kerk, in 1931 gewijzigd. De kerk heeft houten tongewelven, originele preekstoel met tegen de torengevel het balkon met orgel. De bescherming betreft het exterieur en het interieur voor zover het bijdraagt aan de akoestiek.

**13. Splitting 142, 7826 CT Emmen
(Barger-Oosterveld) Eigenaar: R.K. Kerk
van Barger-Compascuum, onderafdeling
Barger-Oosterveld, Nieuw-Dordrecht**

De R.K. kerk "St. Gerardus Majella" is gebouwd

in 1906 naar ontwerp van de Amersfoortse architect Herman Kroes in traditionalistische stijl met neogotische elementen, opgetrokken in baksteen op een basement van zwerfkeien. Glas-in-lood in het koor van H. J. de Vos, glasschilder te Utrecht. In 1922 is de kerk uitgebreid naar ontwerp van Jos. Cuypers (Roermond), ook diens zoon Pierre was betrokken bij de bouw. In 1923 is de Mariakapel gebouwd (in de noord-oosthoek) en de begraafplaats met kruis ingericht, afkomstig uit het atelier van Cuypers en Zn. De dakruiter is in 1922 verwijderd; in 1996 is een nieuwe ruiter geplaatst, overeenkomstig het oorspronkelijke model. In 1937 vond de tweede uitbreiding plaats naar ontwerp van H. J. Bakx uit Groningen, waarbij ook de pastorie werd uitgebreid. Tegen de westgevel is bij deze ingreep een (orgel)balkon aangebracht. De veranderingen van de jaren '60 zijn in deze kerk terughoudend uitgevoerd. De bescherming betreft het hoofdvolume, detaillering van gevels en interieur, met name de altaren en de muurschilderingen (o.a. de statien). Oorspronkelijke klok uit 1906, gegoten door de firma Peht und Gebruder te Gescher/Westfalen, is geschonken door een dame uit Utrecht. De ingegoten namen Arnoldus-Helena verwijzen naar haar ouders. Verder luidt de tekst: "Oosterveld en Emmerveen/Roep ik tot gebed bijeen". De kerk heeft een open houten dakstoel. Neogotisch hoofdaltaar, geschilderde statien en muurschilderingen op de wanden. Mariakapel met neogotisch altaar en dito muurschilderingen met episodes uit het leven van Maria. Oorspronkelijke banken en bankenplan.

14. Vaart Zuidzijde 66, 7833 AC Nieuw-Amsterdam Eigenaar: PTT Post bv., Groningen

Op 10 februari 1908 kreeg rijksbouwmeester C. H. Peters te 'sGravenhage vergunning voor het bouwen van een postgebouw te Nieuw-Amsterdam. Het betreft een standaardontwerp, zoals dat ook is uitgevoerd in (bij voorbeeld)

Emmen en Zuidlaren, in de voor dit gebouwtype gebruikelijke zogenaamde postkantoorgotiek, d.w.z. in neo-Hollandse Renaissance stijl met gotische en chalet-stijl kenmerken. De zeer kloeke dakruiter die bij dit ontwerp hoorde en een kenmerkend onderdeel is van de grotere postkantoren van Peters, is hier niet uitgevoerd. In 1978 is het interieur van het postkantoor gedeeltelijk veranderd door de Rijksgebouwendienst. In 1939 is, vrijstaand, een onbewaakte automatische telefooncentrale "tot automatisering van de Rijkstelefoon" achter het postkantoor neergezet.

15. Vaart Zuidzijde 86, 7833 AD Nieuw-Amsterdam Eigenaar: Hervormde Gemeente, Nieuw-Amsterdam

Nederlands Hervormde zaalkerk (mogelijk oorspronkelijk waterstaatskerk) met houten spits, naar ontwerp van H. L. Winters (1873). Eerste steen gelegd op 21 april 1873. Luidklok gegoten door A. H. van Bergen (Heiligerlee), 1876. Nieuw gebouwd portaal. Van Dam-orgel van 1902, door de Rijksdienst voor de Monumentenzorg aangewezen als te beschermen instrument. In 1909 is een consistorielokaal aan de kerk gebouwd. In 1931 is een vergaderlokaal achter aan de kerk gebouwd naar ontwerp van H. Salomons. De kosterswoning dateert van 1933 en is eveneens naar een ontwerp van architect H. Salomons. De kerk is eind jaren '50 verbouwd door E. Bos uit Nieuw-Amsterdam. De banken, het entreeportaal en het glas-in-lood zijn hierbij vernieuwd. Drie gevelstenen met : "Aangeboden in naam der Ned. Herv. Ingezetenen te Nieuw Amsterdam door G. de Wolde, L. Lamberts, J. Berends sr., W. Wesel Hz., S. Swartsenburg, G. J. Ruis, R. van Veen sr., J. R. oostergoo, B. van Aalst, H. van Dijk, 21 april 1873" "Dankbare hulde aan de commissie der kerkstichting in de veenen van Emmen en Sleen de Heeren ds. H. van Ingen, H. F. Gosselaar, ds. D. E. Crull,

H. L. van der Lelij, ds. P. H. Roessingh, Joh. Lokker, W. Tijmes, A. Nijenhuis, W. J. Boelken, P. Jalving, ds. M. A. Amshoff, mr. L. Oldenhuis Tonckens, ds. M. A. Gooszen, H. L. Winters Architect" "Eerste steen gelegd den 21 April 1873 door ds. H. van Ingen, voorzitter der Comm. tot stichting dezer Kerk". De kerk heeft een tongewelf en een gemoderniseerd interieur.

16. Zijtak Westzijde 142, 7833 BH Nieuw-Amsterdam

Eigenaar: mevr. C. A. Taets van Amerongen, Nieuw-Amsterdam

Woonhuis "La Paix" is gebouwd in 1874. Het was het huis van de vervener L. B. J. Dommers, tevens directeur van de Drentsche Landontginnings Maatschappij. Boven het portaal bevindt zich een nis met "La Paix". Sporen doen vermoeden dat bij de rechterzijgevel de veranda verwijderd is, het bordes is nog aanwezig. De aanbouw is opmerkelijk soberder uitgevoerd. Een zijgevel heeft een moderne aanbouw gekregen. Het interieur is grotendeels bewaard gebleven met in enkele vertrekken originele detaillering in de vorm van lambriseringen en schouwen.

17. Vaart Noordzijde 139, 7833 HH Nieuw-Amsterdam Eigenaar: Gereformeerde Kerk, Nieuw-Amsterdam

Kruiskerk met dubbel transept gebouwd in 1925, in opdracht van de kerkenraad der Gereformeerde Kerk te Nieuw-Amsterdam, naar ontwerp van W. van Straten met invloed van de Amsterdamse school. In de achtergevel is materiaal van de oude kerk opnieuw gebruikt. Het interieur verkeert in oorspronkelijke staat. Opvallend is de typologie van de kerk die de ruimtewerking heeft van een centraalbouw. Eind jaren '50 zijn de vergaderlokalen verbouwd door architectenbureau Gebr. Blaauw uit Emmen. Boven de waterlijst van de risaliet is een gevelsteen gevat in decoratief metselwerk met: "Onze hulpe is in de naam des heeren. Psalm 124 vs 8". De afwerking van het interieur is in Amsterdamse School stijl. Met schroten afgetimmerde dakstoel, houten lambriseringen, balkon met overnaadse delen en betegelde preekstoel. Originele banken in visgraatvormig bankenplan. In het begin van de tachtiger jaren is het liturgisch centrum vernieuwd en zijn de ouderling- en diakenbanken verwijderd. In 1976 is de bestaande pastorie gesloopt en op het naastliggende perceel is een nieuwe gebouwd.

18. Hoofdkanaal Oostzijde 83, 7881 CN Emmer-Compasuum Eigenaar: R. R. Parochiaal Kerkbestuur (ged. Hunsterscheveld), Emmer-Compasuum

Rooms Katholieke driebeukige kruiskerk "H. Willehadus", gebouwd in 1923, in opdracht van het kerkbestuur van de H. Willehadusparochie, daartoe gemachtigd door de bisschop van het aartsbisdom Utrecht, naar ontwerp van architect Herman Kroes, op de funderingen van een vroegere kerk. In 1949 is de, inmiddels gesloopte, pastorie tot woning verbouwd naar ontwerp van H. J. Bakx. Deze Groninger architect heeft eveneens de van 1959

daterende bidkapel ontworpen. De kerk is gedeeltelijk gerestaureerd. De glas-in-lood-ramen van de kerk, met uitzondering van die van de toren, zijn geheel gerestaureerd. Het interieur heeft een open dakstoel. De bogen staan op granieten kolommen, die behalve onder het orgelbalkon, rond zijn. Het tweeklaviersorgel is eind jaren '50 gebouwd door de firma Verschueren te Heithuizen. De absis is voorzien van 8 gebrandschilderde glas-in-lood-ramen. De sacristie bevindt zich in de noordwesthoek, tussen dwarsschip en absis. De kerk heeft de originele banken in de originele opstelling. Altaar met tweede vaticaanse concilie in de jaren '60 gewijzigd.

De bescherming betreft het totale bouwvolume inclusief de detaillering van de gevels. Het is een gedeeltelijk onderkelderde woning, opgetrokken in baksteen. Van het interieur is de oorspronkelijke indeling gehandhaafd.

21. Verlengde Oosterdiep Westzijde 67, 7884 RK Barger Compasuum Eigenaar: Parochie v.d. heilige Jozef Barger-Compasuum, Barger-Compasuum

Het betreft een complex, bestaande uit de R.K. kerk, met aangebouwde pastorie. Het complex is van cultuurhistorisch -, architectuurhistorisch - en stedenbouwkundig belang: - als nucleus van R.K. leven - vanwege de beeldbepalende ligging centraal in Barger Compasuum - vanwege de kwaliteit van het ontwerp - vanwege de gaafheid. De R.K. kerk "Heilige Jozef" met aangebouwde pastorie is gebouwd in 1923 in opdracht van het kerkbestuur van Barger Compasuum. Het ontwerp in traditionalistische stijl is van J. Cuypers uit Amsterdam. Kerk en pastorie zijn de nucleus van een katholieke enclave, waarin ook een scholengemeenschap is opgenomen. De kerk is een driebeukige basiliek met vijf traveeën. Op de even traveeën zijn uitbouwen onder een plat dak met drie sleufvensters, die plaats bieden aan de biechtstoelen. De toren kon pas later worden gebouwd, omdat daarvoor bij de bouw van de kerk de geldmiddelen ontbraken. In 1952 is de kerk geheel in stijl verlengd met een travee naar ontwerp van J. Starmans uit Utrecht. Het ontwerp van Starmans vertoont stylistische invloed van het werk van Kropholler. In het dakvlak zijn enkele dakkapellen aangebracht. Interieur: tegen de pilaren van waaruit de spanten ontspringen bevindt zich beeldhouwwerk op consoles. Originele banken en bankenplan. Het orgel is in de jaren vijftig gebouwd door Vermeulen uit Alkmaar. Het altaar dateert uit de zestiger jaren. De pastorie is eveneens gebouwd in 1923 in opdracht van het R. K. kerkbestuur. Het ontwerp is van J. Cuypers uit Amsterdam.

19. Kanaal B Zuidzijde 228, 7881 NN Emmer-Compasuum Eigenaar: D. IJ. Hesseling, Emmer-Compasuum

Smederij, gebouwd in 1914 door H. Hesseling. In 1920 is een woning met winkel aangebouwd. Verder een aanbouw onder lessenaarsdak en een erfbeplanting met keibestrating.

20. Griendtsveenstraat 41, 7883 TH Erica Eigenaar: P. Teelken, Erica

Woning, gebouwd in 1912 in opdracht van de Drentsche Landontginningsmaatschappij, gevestigd te Rotterdam, als beambtewoning bij de Griendtveense Turfstrooifabriek.

Vanaf de entree loopt een lange gang door de pastorie naar de kerk. De hoofdingeling is bewaard gebleven.

**22. Scholtenskanaal Oostzijde 62,
7884 VD Klazienaveen-Noord Eigenaar:
Evangelisatie ver. Immanuel,
Klazienaveen-Noord**

De N.H. 'veenkerk' is gesticht door W. de Weerd en kwam in de plaats van een houten hulpkerkje van 1902, dat verplaatst is naar Ter Apelkanaal. De bouwvergunning is aangevraagd op 10 september 1921 door n.v. Veenderij & Turfstrooiselfabriek "Klazienaveen" voorheen fa. Scholten, die circa twee vijfde van de bouwkosten voor haar rekening nam. De eerste steen is gelegd in 1922. De kerk verkeert uitwendig in de oorspronkelijke staat al zijn de kozijnen in 1987 vervangen. Het is een bakstenen zaalkerk met vier traveeën. Tegen de kerk aangebouwd de vierkante toren. De entree bevindt zich onderin de toren met op het stenen kalf de tekst: "De mensch zal bij brood alleen niet leven. Matth. 4:4". Links van de entree in de steunbeer ingemetseld een steen met "deze steen is op 15 Juni 1922 gelegd door den evangelist W. de Weert". De kerk heeft een houten tongewelf met trekstangen. Het interieur, is gerestaureerd, met behoud van het oorspronkelijke bankenplan; deze staan op de plavuizen vloer, met haaks daarop de banken van de familie De Weerd. In de driezijdige absis de originele, geschilderde teksten: "Verkondigt den dood des heeren totdat hij komt", "Komt allen tot mij" en "'Een heer, een geloof, een doop". De in 1946 verwijderde preekstoel is in 1993 gereconstrueerd. Het christusbeeld, een copie van een werk van Thorvaldsen, is teruggeplaatst in het centrum van de kerk. Het oorspronkelijke orgel is in het begin van de jaren vijftig verplaatst naar Burgh bij Haamstede (Zeeland) in ruil voor een nieuw Van Vulpen-orgel. In 1929 is een vergaderlokaal bijgebouwd. De bijbehorende pastorie is gedeeltelijk verbouwd.

**23. Kerkweg 122, 7887 BJ Erica Eigenaar:
R. K. Kerkbestuur O. L. Vrouw
Onbevlekt Ontvangen, Erica**

R.K. Onze Lieve Vrouw Onbevlekt Ontvangen (zaal)kerk met zeven traveeën, gebouwd in 1933. In mei 1931 vroeg het R.K. kerkbestuur van Erica vergunning voor de bouw van een galerij met zitplaatsen voor de oude kerk. Of het tot uitvoering is gekomen is niet bekend, maar kort hierop is de kerk gesloopt. In februari 1933 diende Clemens Hardeman, architect te Oldenzaal een ontwerp in voor een noodkerk, een eenvoudig zaalkerkje onder een zadeldak. Waarschijnlijk heeft het bestuur een financiële meevaller gehad, want nog hetzelfde jaar diende de architect een ontwerp in voor een volwaardige kerk, te bouwen op de plaats van de oude. Het is een ontwerp in traditionalistische stijl (Berlagiaanse voorgevel: asymmetrisch, roosvenster boven entree). Aan achterzijde loopt de erfbeplanting over in het bos. In 1958 is de pastorie afgebroken om plaats te maken voor een nieuwe, naar ontwerp van het architectenbureau Nieman en ir. Steeneken te Assen, in Bossche school-stijl. Interieur: afgetimmerde schenkelkap, schoon metselwerk, 5/8 gesloten absis met straalgewelf. Tegelvloer met originele banken en bankenplan. Stenen reliefs als statien. Altaar en podium in de jaren zestig gewijzigd. Het Maarschalkerweerdorgel dateert uit 1893. In 1968-70 gemoderniseerd en voorzien van een nieuwe kas door de firma Vermeulen uit Alkmaar. De oude windladen zijn gehandhaafd, de balg en de tractuur is vernieuwd. Het pedaal is voorzien van een electro-pneumatische kegellade.

**24. Griendtsveenstraat 39,
7887 TH Erica Eigenaar: Th. Jansen, Erica**

Huize "Carex" is in 1912 gebouwd in opdracht van de Drentsche Landontginningsmij, gevestigd te Rotterdam, als directiewoning bij de Griendtveense Turfstrooiselfabriek. Het ontwerp voorzag in een serre; deze is wellicht nooit uitgevoerd. De directiewoning vormt een schakelelement in de nederzetting, gesticht door de Griendtsveen Turfstrooisel Maatschappij. De bescherming betreft het exterieur en de detaillering van de gevels.

**25. Griendtsveenstraat 57,
7887 TJ Erica Eigenaar: Griendtsveen
Drentsche Landontginning Maatschappij
bv, Erica**

Woning, gebouwd in 1911, in opdracht van de Drentsche Landontginningsmij, gevestigd te Rotterdam, als beambtewoning bij de Griendtveense Turfstrooiselfabriek. Het ontwerp van het pand is toegespitst op de ligging aan een kruising. In het oorspronkelijke ontwerp had de dakkapel een lessenaardak, welke waarschijnlijk tijdens de bouw veranderd werd in een zadeldak. Het pand verkeert nog geheel in originele staat. Van het interieur is de oorspronkelijke indeling gehandhaafd. De bescherming betreft het totale bouwvolume inclusief de detaillering van de gevels.

**26. Mr. Ovingstraat 1, 7891 BS
Klazienaveen Eigenaar: P. Olijslager,
Klazienaveen**

Woning van rond 1930, gebouwd in relatie met Purit. De woning is recent gerenoveerd. De kozijnen hebben een nieuw kleurenschema gekregen en zijn behangen met luiken.

**27. Eemslandweg 133, 7894 AH Zwarte-
meer Eigenaar: de Staat, afdeling
Financien Domeinen, Meppel**

Grenskantoor gebouwd te Barger Oosterveen in 1904, in opdracht van Jhr. J. Hora van Holthe tot Echten. In de jaren zestig is de woning enigszins gewijzigd en zijn enkele daglichten en een kelderraam in de zijgevel aangebracht. De voorgevel bestaat uit de kopgevel van het lange bouwdeel (de woning) en de zijgevel van het haakse bouwdeel (het grenskantoor). Het is nu een onopvallende woning en men zou niet verwachten, dat dit huis oorspronkelijk als grenskantoor heeft gediend.

**28. Stad 16,
7895 AA Roswinkel Eigenaar: De Pastorie,
Roswinkel**

Pastorie in Eclectische trant uit 1887. Aanbouw aan noordoost-zijde. Achtergevel: gevelopeningen gewijzigd met moderne kozijnen.

De gevelopeningen van de voorgevel hebben een gepleisterde profiellijst met kuif in Louis XV stijl.

De pastorie is van cultuurhistorisch -, architectuurhistorisch - en stedenbouwkundig belang - vanwege de relatie met de kerk (is reeds monument) - vanwege de beeldbepalende ligging - vanwege de typologie.

**29. Roswinkelerstraat 82,
7895 AN Roswinkel Eigenaar: J. de Graaf,
Roswinkel**

Boerderij van ca. 1915 in neo-renaissancestijl, met enkele Nieuwe Kunst kenmerken, deel uitmakend van en karakteristiek voor de oorspronkelijke agrarische structuur van Roswinkel. De bedrijfsgevel is gewijzigd. De inrit is gemoderniseerd. In de boogtrommels geschilderd een wapen en twee S-voluten.

3. w a t n u ?

Vermoedelijk wordt deze MSP-lijst behandeld in de raadsvergadering van juni, maar het kan ook nog wel na de zomer behandeld worden. Bij deze lijst worden dan ook de ingekomen bezwaren gevoegd. De raad kan het met de bezwaren eens zijn en ook niet. Over het algemeen betreft het bezwaren die verband houden met een eventuele toekomstige verkoop van het pand. Je bent als koper immers niet vrij om zo'n huis aan de buitenkant te 'moderniseren'. Het interieur vormt niet zo vaak een te beschermen onderdeel, dus daar ligt het wat gemakkelijker. Ook besturen van kerken hebben moeite met een eventuele rijksbescherming. Door de ontkerkelijkering en door samenvoegingen (denk aan het proces Samen-Op-Weg) kan het zijn dat dergelijke gebouwen moeten worden afgestoten. Vaak worden ze dan opgekocht door een projectontwikkelaar, die op die plaats woningen wil realiseren en dat kan dan niet. De bedoeling is, dat zowel de lijst, de bezwaren als de opmerkingen uit de raad en het uiteindelijk advies naar de Provincie worden gestuurd, die het hele pakket vervolgens naar de staatssecretaris zendt. Deze beslist dan in het najaar welke panden definitief op de Rijksmonumentenlijst worden geplaatst. De eigenaren krijgen dan bericht en kunnen tegen een eventuele aanwijzingen (of afwijzing) in beroep gaan.

Eventuele opmerkingen, wijzigingen in de omschrijvingen of aanvullingen zou ik graag willen ontvangen. De bedoeling is namelijk, dat de Gemeente Emmen een boekje samenstelt van deze geselecteerde panden. In hoeverre onze vereniging daarin kan participeren weet ik op dit moment nog niet, maar hoe meer informatie ik ontvang, hoe grotere kans er is dat we worden ingeschakeld. In een dergelijke uitgave zullen we wel een verklarende woordenlijst moeten voegen! En: zijn we het eens met deze lijst? Ik kan me voorstellen, dat er naar onze mening

meer panden in aanmerking zouden komen om beschermd te worden. Neem b.v. het buurthuis in EmmerCompascuum, gebouwd in 1926. Na IJle brekerij in de gemeente is dit m.i. nog een fraaie representant van de buurthuizen uit die tijd. Een aantal panden is natuurlijk al langere tijd beschermd. Dat betreft boerderijen in Westenesch en b.v. ook de molens. En natuurlijk moeten we de hunebedden niet vergeten!

Uw opmerkingen graag naar het redactie-adres!
Alvast bedankt!

Mededelingen.

- * De omslagfoto's zijn dit keer gewijd aan Nieuw-Weerdinge, uiteraard in verband met het 125-jarig bestaan.
- * In augustus zal de Historische Vereniging wederom deelnemen aan de hobbymarkt in de Centrale Bibliotheek. Let op de tijds-aankondiging.
- * De Historische Vereniging Zuidoost Drenthe zal ook dit jaar haar medewerking verlenen aan de Landelijke Monumentendag in september.

Boeken.

Graag willen wij u attenderen op de navolgende uitgaven, die voor u van belang kunnen zijn in historisch opzicht.

- * Van heinde en verre: genealogie van de familie Ax / samenst.: G. Ax Smilde : Ax. - III. met reg. ISBN 90-9007418-X
- * Onderzoeksrapport: De drukke Huisartspraktijk; Werkdruk van huisartsen in een ruraal achterstandsgebied; een verklarend en probleemoplossend onderzoek. Onderzoeksgroep M. van Voorn, P. Been, J.W. Groothoff en D. Post. dec. 1996. Rijksuniversiteit Groningen, vakgroep Gezondheidswetenschappen.
- * 125 jaar Nieuw-Weerdinge. Geschiedenis van een dorp in Vredes- en Oorlogstijd.

